

prof. dr hab. Halina Grzymała-Moszczyńska

Seminarium magisterskie 2020/2021

Tytuł: Psychologia migracji

Problematyką psychologicznych aspektów migracji zajmuje się od 30 lat. Prezentacja moich analiz i wyników badań została opublikowana (wraz z Adamem Anczykiem) w maju 2021 przez Brill Publishers, jako „Psychology of Migration: Facing Cultural and Religious Diversity”.

Doświadczenia związane z migracją stanowią jedno z najpowszechniejszych doświadczeń będących udziałem współczesnego człowieka, dla Polaków odgrywają one rolę szczególną. Doświadczenia te dotyczą bowiem zarówno wyjazdów emigracyjnych, jak i powrotów do Polski, po okresie zamieszkiwania za granicą. Również osoby, które nie opuszczają Polski (np. rodzice migrantów) uczestniczą w tych procesach w sytuacji, gdy stają się one udziałem ich dzieci, wnuków lub innych członków rodzin. Przy całej powszechności migracji jest ona w niewielkim zakresie poddana analizie psychologicznej, a w prowadzonych badaniach dominuje podejście demograficzne, ekonomiczne, historyczne i socjologiczne.

Z tego właśnie powodu badania prowadzone w ramach seminarium są bardzo istotne, gdyż mają na celu wypełnienie tej luki i podjęcie próby zrozumienia mechanizmów psychologicznych, które stoją za różnymi aspektami doświadczeń migracyjnych. Wiele z tych tematów jest po raz pierwszy podejmowanych w ramach psychologii.

Projekty badawcze realizowane w ramach seminarium skupiają się na zagadnieniach takich jak: procesy adaptacji do zamieszkania w obcym kraju (np. u studentów programu Erasmus). Rola religii w migracjach, zarówno jako zasobu jak i bariery w procesie adaptacji. Zjawisko szoku kulturowego, strategie akulturacyjne dzieci i osób dorosłych. Przedmiotem zainteresowania będą też strategie skutecznego wspierania osób powracających z emigracji do Polski, pomoc w przezwyciężaniu trudności w odnalezieniu przez nie swojego miejsca w rodzinie i grupie społecznej. Szczególnie wiele uwagi zostanie poświęcone sposobom przezwyciężania trudności adaptacyjnych w polskiej szkole, przez dzieci z rodzin powracających.

Tak więc w ramach seminarium mogą być realizowane projekty, które przykładowo dotyczą :

- problematyki psychologii klinicznej (wpływ migracji na dobrostan i zdrowie lub jego zaburzenia wśród migrantów),

- problematyki rozwojowej (rola doświadczeń migracyjnej w procesach kształtowania tożsamości dzieci i młodzieży, zjawisko parentyfikacji w rodzinach migrantów, procesy dwukulturowości i dwujęzyczności),
- problematyki psychologii społecznej (procesy integracji migrantów dobrowolnych i przymusowych, funkcjonowanie małżeństw dwukulturowych, problematyka rodzin transgranicznych).

Prowadzone w ramach seminarium badania dają szansę na zyskanie wiedzy o tym z jakimi wyzwaniem wiąże się migracja, co to znaczy żyć między kulturami, a przede wszystkim szansę na zdobycie kompetencji do wspierania w przyszłości osób z doświadczeniem migracyjnym, które coraz częściej będą pojawiać się zarówno w szkołach, poradniach psychologiczno-wychowawczych, jak i w innych placówkach zatrudniających psychologów.

Powszechność doświadczeń migracyjnych powoduje, że grupa badana jest bardzo łatwo dostępna. Badania mogą być prowadzone zarówno w kontakcie bezpośrednim, jak i poprzez komunikatory internetowe.

Z uwagi na specyfikę problemów badawczych najczęściej stosowanymi metodami są wywiad, oraz metody wizualne.

Przykładowa literatura wykorzystywana w trakcie tego seminarium:

Creswell, J. (2013), Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Grzymała-Moszczyńska, H. (2010), Potrzeby nowych kompetencji zawodowych psychologów w związku z polską sytuacją migracyjną. w: H. Grzymała-Moszczyńska, A. Kwiatkowska, J.Roszak (red), Drogi i Rozdroża: Migracje Polaków w Unii Europejskiej po 1 maja 2004. ss.353-368.

Grzymała-Moszczyńska, H. (2015). Migracje i religia : rola religii w procesach migracyjnych, [w:] H.Grzymała-Moszczyńska, D.Motak (red.), Religia, religijność, duchowość : w poszukiwaniu nowych perspektyw : księga jubileuszowa dla Pawła M. Sochy od przyjaciół i uczniów, Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 131-142.

Grzymała-Moszczyńska, H. Grzymała-Moszczyńska, J.,Szydłowska, P.,Durlak J. (2015). (Nie)łatwe powroty do domu? : funkcjonowanie dzieci i młodzieży powracających z emigracji, Warszawa : Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka.

Grzymała-Moszczyńska, H.,(2010) Komunikowanie międzykulturowe. W: A.Majda,J.Zalewska-Puchała,B.Ogórek-Tęcza, Pielęgniarstwo Transkulturowe. Wydawnictwo Lekarskie PZWL:Warszawa

Kwiatkowska, A., Grzymała-Moszczyńska, H. (2008), Psychologia Międzykulturowa. w: J.Strelau, D.Doliński (red.), Psychologia – podręcznik akademicki. Gdańsk: GWP. Ss.449-496.

Silverman, D. (2008), Interpretacja danych jakościowych. PWN: Warszawa.

Urbańska, S. (2016), Matka Polka Wyjechała. Nowy Obywatel.

Ślusarczyk, M. (2019) Transnarodowe Życie Rodzin. Na przykładzie polskich migrantów w Norwegii. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego: Kraków